

prenimement de terres' com els de la Lliterola, aigues amunt de Benasc em preguntava l'informador «veu les *ribassades* ixes?» assenyalant cap als grandiosos pendents de les Vaticiellas i el Perdiguero (1965)

Ribast No n'hi hagué notícia fins a Bosch de la Trinx, que l'usà en els *Records d'un excursionista* 1887 («los *ribastos* als peus dels quals corre lo riu Tec»), «després de dos dies de descans a Rosas, empenat de la gran mola del Cap de Creus, se disposà a reconèixer sos *ribastos* espadats y penyascosos», *Pla y Muntanya* (1888), 107. En un petit glossari que publicà l'any següent, l'explicava per «fr. *falaise*, en cast. *acantilado*, *libera escarpada*: tots los rius, des de que baixan de les altes serres fins a gayrebé llur desemboadura a la mar, són encaixonats entre dues ribes més o menys altes; però, quan eixes ribes són elevades, esqueixades, trencades, espadades, se'n diu *ribastos*; s'aplica també a les penyes y timbes escarpades de vora mar» (*Buill Assoc Exc Catalana* XII, 234). El trobem usat en molts prosistes de l'alt Empordà i Garrotxa; «anàvam rodolant tots dos pel pendís, fins a quedar mitx sospesos sobre 'l *ribast* que llindava ab el còrrec, detinguts per un teny d'alzina, que aplanant-se al pas [lleg *per*] de nostres cossos, no acabà de cedir --- un cop de tallant sèc anulava la resistència del teny que 'ns aguantava, cayguent els dos pel *ribast* avall», MrnVayreda (*Puny* 1. VIII, 141 (114))

AlcM el localitza a la Garrotxa i l'Empordà; certament és estrany a Bna, Maresme i més terra endintre, però molt viu, en canvi, a l'Alt Emp, i Vayreda té lèxic ben típic de la Garrotxa; el *CostManc.* (II, § 398) diu que de la *riba* «a Girona» en diuen *ribast*; i realment PBertrana és més de la Selva i Gironès que no de més al Nord: «de masies --- en trobareu de primparades en el morro d'un *ribast*, al caire d'una ensulsiada que recula ---» (*Proses Bàrbares*, 94); «Quan els aventurers de Biure anaven per plans i muntanyes a *venre* guix --- sortien de bella nit per camins bosquetans, vorejant el *ribast*, a la claror de les estrelles ---», «li ventà una trompada que el féu rodolar daltabaix d'un *ribast*», Coromines (*Les Gràcies de l'Emp* 1, 2, p. 69 (61), *Prigmaló*, XVIII, 237).

Però és ben curiós que aquest mot tan peculiar i exclusiu del català del Nord-est, i estrany no sols a les llengües germanes, sinó també al País Valencià, les Illes i la major part del Princ, torna a aparèixer en un altre rodal del Sud d'aquest: un bon coneixedor dels parlars d'aquella banda, Zef. Rocafort, ja digué «els marges espadats del riu en altres llocs que en el Baix Segre els diuen *riba* o *ribast*» (BCEC 1908, 131, crec que hem de posar coma darrere *llocs*); i en tot cas jo ho he sentit una vintena de km a l'E del Baix Segre: *lu ribást* en el Priorat, al peu del Montsant, explicant com «un lloc on no s'hi pot aguantar ningú»: damunt del riu Siurana, a Poboleda, *lo ribast del Ro-*

camòra, una barrancadeta extraordinàriament rosta que cau damunt d'aquest riu (1936).

-ast és sens dubte un sufix pre-romà, rar en apel·latius i no gens aclarit. Poc se n'ha parlat: en va dir alguna cosa Hubschmid, en una n. 6 al *FEW* v, 128.

I jo en vaig tractar a propòsit de la sèrie sufixal pre-romana *-ost/-ust/-est*, representada sobretot en la toponímia dels Pirineus gascons veg la meua nota de *Beitr z N/g* VIII, 1973, 204-209; també hi ha alguns casos de *-ist* i de *-ast* en NLL; i alguns exemples de topònims en *-ost* i en *-ist* es troben en país català: *Olost*, *Bossost*, *Antist*, *Bastanist*, *Oristà*, *Balust*. En toponímia el sufix *-ost* abunda a la Gascunya pirinenca: *Gazost*, *Ardengost*, *Genost*, *Urost*, i bastants més, allà també forces de *-est* (*Andrest*, *Generest*, *Neurest*), i molts més de totes les variants vocàliques que ja no extracto més, perquè val més remetre allà. I allí constato l'existència en cèltic MITOSTO-, CABROSTOS, *Alardostus* etc.; i algunes afinitats basques en el terreny apel·latiu hi ha ben poc; i justament, dic allà, és «avec des radicaux romans: *baixest* 'dépression' (Majorque, Priorat etc.), *ribast* ---, et cat. pyr. *rebas(t)*, commingeois *arrebast*, Benasque *rebasto* «deuxième regain' peut-être dérivé du v-occit *arrabar* 'arracher'». D'aquest ja he parlat a *RABASSA*.

Realment un no sap què pensar d'altres pistes vagues, que ens deuran deixar indecisos. Fa rumiar una mica el fet que el castellà *ribazo* [c. 1250, *Libro de Alexandre*, DCEC IV, 9a36ss.] és dels ratissims mots que amb aquesta terminació tenen una antiga *ç* sorda (no la sonora antiga *-z-*); com que la *ç* sorda del cast. ant. de vegades és el resultat mossàrab d'una *-st-* (cf. DCEC/DECH, s v. *zurriaga* < *ç*, *zambo*, *yaguarzo*, *Alcázar* etc.), estrebant-me en això, en una nota meua de 1951 ja havia apuntat: «potser < *rebasto, i cat. *rebast, pròpiament 'caire, rebava', comparat amb la *rebasta* dels animals o retranga; i després *ribast*, *ribaçò*, per influència de *riba*». Hipòtesi rebuscada i ben primparada, que de més exigiria separar el cast. *ribazo* del nostre *ribàs* (de sufix *-ACEU* clar) i *ribast* dels NLL gascons: no gaire nombrosos, però tanmateix hi ha *Adast*, *Lisast* (agregat de Villelongue, H.-Pyr. i documentat des de 879); *Marrast* i *Rajast* en el Gers: ja que aquests formen sèrie amb els en *-ost*, *-est*, *-ist*, de provat origen pre-romà, és seriosa la inducció que també en *ribast* hi ha hagut una supervivència escadussera d'un sufix de data remota. Amb un altre sufix pre-romà, *ribanc* a Cardona (*DAg*).

Ribatge [LLull]: «companyia no vull haver sinó de Déu e d'arbres, erbes, d'auçells, bèsties salvatges, aygues, fonts, prats e *ribacges*, sol, luna, stelles ---», *Blanq.* (NCL I, 74.7). L'*InuLC* cita «la Mar Roça --- corromp tots los seus *ribatges*» de l'*Atlas* medieval mallorquí (1375), 209; i amb el sentit de «droit de rivage»: «tot peatge, leuda --- pas, passatge e *ribatge*» a. 1367; «embelidas las galeas de panons e de seneyras e sonants trombas, vengren al *ribatge* de la ciutat», *Marsili* (cita de Quadrado, *DAg*); «l'alt cequier / --- / sa terra mou / ab jou e rella / --- / son camp eguala / --- / obre boqueres, / clou talponeres; / del seu *ribatge*, / sols pac mundatge / e l'escurim, / traga 'l tarquim / del seu portell», JRoig (*Spill*, 14801). *Ribelles*: del poblet segarrenç agregat a Vilanova de l'Aguda, ja hi ha document en cat. mj S. XI, «*Ribelles*», no lluny del Ció, provant de fixar els límits amb